

§ 1 Anmälan om ersättare

Andre vice talmannen anmälde att *Nermina Mizimovic* (S) skulle tjänstgöra som ersättare för *Tomas Kronståhl* (S) under tiden för hans ledighet den 8 september–1 december.

§ 2 Avsägelse

Andre vice talmannen meddelade att *Linda Lindberg* (SD) avsagt sig uppdraget som suppleant i socialförsäkringsutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

§ 3 Anmälan om kompletteringsval

Andre vice talmannen meddelade att Sverigedemokraternas riksdagsgrupp anmält *Linda Lindberg* som ledamot i socialförsäkringsutskottet.

Andre vice talmannen förklarade vald till

ledamot i socialförsäkringsutskottet
Linda Lindberg (SD)

§ 4 Meddelande om frågestund

Andre vice talmannen meddelade att frågestund skulle äga rum *torsdagen den 11 juni kl. 14.00*.

§ 5 Anmälan om subsidiaritetsprövning

Andre vice talmannen anmälde att utdrag ur prot. 2019/20:33 för torsdagen den 4 juni i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in från arbetsmarknadsutskottet.

§ 6 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Socialutskottets betänkanden

2019/20:SoU17 Förbättrade möjligheter till bilstöd

2019/20:SoU18 Riksrevisionens rapport om Inspektionen för vård och omsorg

Näringsutskottets betänkanden

2019/20:NU18 Skärpta straff för de allvarligaste fallen av immaterialrättsintrång

2019/20:NU19 Kompletterande bestämmelser till EU:s plattformsförordning

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande

2019/20:MJU16 En samlad politik för klimatet – klimatpolitisk handlingsplan

Svar på
interpellationer

§ 7 Svar på interpellation 2019/20:402 om klimatkrav på flyget

Anf. 1 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Jens Holm har frågat mig vilka nya miljö- och klimatkrav som kan bli aktuella att ställa på flygbranschen för att den ska kunna uppbära nya ekonomiska stöd, på vilket sätt jag och regeringen kommer att följa upp att flygbranschen lever upp till de klimatförväntningar som jag gett uttryck för gällande det hittills utlovade ekonomiska stödet samt när jag bedömer att förslag på mål för flygets klimatpåverkan kan läggas fram för riksdagen för att uppnå tillräcklig styrning av denna viktiga utsläppskälla.

Låt mig vara glasklar – flygets stora klimatpåverkan ska minska, och flyget bör i högre grad stå för kostnaderna för sin klimatpåverkan.

Flygbranschen är en av de branscher som drabbats hårt av det nya coronavirusets effekter på ekonomin. Regeringen har därför gett flygföretagen kreditgarantier som syftar till att värna i grunden livskraftiga svenska flygföretag från att slås ut. Bolagen behöver arbeta med att framtidssäkra sin verksamhet. Det gäller inte minst på klimatområdet.

Fru talman! När vi satsar på en återhämtning efter coronakrisen är klimatet en viktig utgångspunkt. Vi har inte råd eller tid att göra stora räddningspaket som låser in oss i fossilberoende. I krishanteringen har regeringen fokuserat på att begränsa smittspridningen i landet, säkerställa resurser till hälso- och sjukvården, begränsa inverkan på samhällsviktig verksamhet och lindra konsekvenser för medborgare och företag. Vi fortsätter att se över ytterligare möjligheter för att stötta företag i både att skapa jobb och att fortsätta vägen mot fossilfrihet. Fokus för regeringen är omfattande investeringar i grön omställning, välfärd och jobb.

Det är viktigt med ett nära samarbete med flygbranschen för att säkerställa en grön återhämtning. Regeringsinitiativet Fossilfritt Sverige fick nyligen i uppdrag bland annat att stödja näringslivet till fossilfrihet i samband med återhämtningen efter den ekonomiska kris som orsakats av pandemin.

Det är även viktigt med genomförandet av de åtgärder för att minska flygets klimatpåverkan som finns i den klimatpolitiska handlingsplanen (prop. 2019/20:65). Regeringen kommer bland annat att införa en obligatorisk inblandning av förnybart bränsle i flygbränsle. Vi ska se över möjligheterna till en differentiering av start- och landningsavgifter utifrån deras klimatpåverkan, och vi ska införa en obligatorisk klimatdeklaration av långväga resor. Sverige ska också fortsatt visa ledarskap inom EU och den internationella luftfartsorganisationen ICAO för att höja ambitionsnivån för utsläppsminskningar.

Som Jens Holm nämner anser regeringen dessutom att det är viktigt att komplettera våra befintliga klimatmål så att inte viktiga utsläppskällor står utan tillräcklig styrning. Miljömålsberedningen kommer därför att få i uppdrag att ta fram mål för flygets klimatpåverkan. Detta kommer att ge en större tydlighet och långsiktighet i klimatarbetet, vilket är viktigt bland annat för att nödvändiga investeringsbeslut ska kunna komma till stånd. Ett tilläggsdirektiv till Miljömålsberedningen kommer att beslutas inom kort.

Fru talman! Flygets klimatpåverkan behöver minska kraftigt i linje med Parisavtalets temperaturmål. Regeringen driver därför fortsatt på för verkningfulla och ambitiösa mål och styrmedel på nationell, europeisk och global nivå.

Anf. 2 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag vill tacka klimatministern för svaret på min interpellation.

Innan corona kom var flygsektorn den sektor där utsläppen ökade snabbast i världen och kanske också i Sverige. Hade flygsektorn globalt sett varit ett enda land hade dess utsläpp hamnat på plats sju av stora utsläppare bland världens länder.

Här i Sverige flyger vi extremt mycket mer än vad vi gjorde för bara 20–30 år sedan. Utrikesflyget har ökat med 130 procent, och våra utsläpp har ökat med ungefär 60–70 procent sedan 1990. Någonting behöver verkligen göras.

Nu kom coronakrisen, denna pandemi. Vi var dåligt förberedda. Flyget som sektor dog nästan över en natt. Jag kan ha viss förståelse för att någonting behövde göras. Vi fick en proposition till riksdagen från regeringen. Vi hade en dag på oss att reagera på den propositionen. Det är inte särskilt mycket tid.

I propositionen fanns stödet till flygsektorn på 5 miljarder kronor. I propositionen fanns det inga som helst krav på att flygsektorn skulle behöva åta sig att minska sina utsläpp eller göra någon form av motprestationer för att få tillgång till de pengarna. Det är väldigt olyckligt.

Vi kan titta på hur Frankrike har hanterat en liknande situation. De har gått ut med ett stort stödpaket till Air France där de ställer krav på utsläppsminskningar. De säger också att där det finns fungerande tåglinjer där man snabbt kan åka med tåg från en punkt till en annan ska Air France inte köra flygplan. Det är exempel på motkrav som har ställts. Det är fullt rimligt att göra. En kris är också en möjlighet. Vi ska inte, precis som klimatministern är inne på, upprepa gamla misstag och fortsätta att ge pengar till det som förstör och smutsar ned.

Därför vill jag fråga klimatministern om regeringen ser att det kommer att komma framtida stödpaket till flygbranschen. Jag gissar att det kommer att bli så. Hur väl förberedd är klimatministern då att den gången ställa krav på motprestationer för utsläppsminskningen?

Jag tänker att förutom att flyget ska få mål om utsläppsminskningar kan det också vara en sådan sak som att tidigare lägga avvecklingen av flygplatsen Bromma här i Stockholm. I dag är det inga flygningar till och från Bromma. Men Bromma kommer att finnas kvar till 2038 ifall inte vi och Stockholms stad agerar.

Klimatministern säger också att hon förväntar sig att flygindustrin själv ska minska sina utsläpp och ta ett miljöansvar. Men hur följs denna förväntan upp? På vilket sätt ser klimatministern till att det verkligen blir så?

Anf. 3 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Tack, Jens Holm, för interpellationen och för frågorna här i debatten!

Det stämmer, det som Jens Holm säger, att flygsektorn kanske är den sektor där utsläppen har ökat snabbast i världen. Om man däremot tittar på Sverige de senaste åren före covid-19 ser man att flygandet faktiskt minskade här. Det är glädjande.

I ljuset av hur stor ökning som har skett sedan 1990 visar detta dels att medborgare vill resa mer klimatsmart, dels att den flygskatt som regeringen har infört och den debatt kring flygets klimatpåverkan som den innebar har haft en effekt. Det är viktigt att säga att redan före coronakrisen har en rad åtgärder, inte minst den tydliga debatt vi har haft kring flygets klimatpåverkan, alltså gett ett resultat som visar ett tydligt minskande både inrikes och utrikes.

Precis som Jens Holm säger gick det oerhört snabbt och dramatiskt för flyget att helt förlora sitt kundunderlag – mer eller mindre från en dag till en annan. Där är vi överens med Vänsterpartiet om att flyget är en samhällsviktig tjänst. Vi kommer att behöva flyget även i framtiden för vissa typer av transporter där man inte kan ersätta det med tåg eller annan transport. Det gäller inte minst när det handlar om att kunna transportera vårdpersonal eller patienter till olika delar av landet. Vi var tvungna att gå fram väldigt snabbt så att inte de bolag som trafikerar i Sverige skulle gå i konkurs, helt enkelt.

Jens Holm beskriver dessa 5 miljarder som ett direkt stöd. Jag vill understryka att detta inte är ett stöd, utan det är lånegarantier. Det är ett stöd för företagen för att kunna låna, och sedan ska de betala tillbaka.

Det är sant att det inte finns några specifika krav i propositionen. Däremot uttrycker regeringen tydligt att bolagen behöver arbeta med att framtidssäkra sin verksamhet. Det gäller inte minst på klimatområdet, och vi är tydliga med att det finns förväntningar på detta.

När det gäller Frankrike ska man komma ihåg att de har utfärdat lånegarantier på 70 miljarder jämfört med våra 5 miljarder. Om man tittar lite närmare på de franska kraven – och det är bra att man formulerar sådana – ser man att det inte är några bindande krav. De är egentligen baserade på vad man redan tidigare var inne på: att halvera koldioxidutsläppen från inrikesflyg. Det innebär i princip att man inte ska flyga på de linjer där det finns höghastighetståg, till exempel mellan Bordeaux och Paris, Lyon och Paris, Nantes, Lyon och Marseille. Det här motsvarar under 1 procent av

Frankrikes totala flygutsläpp, så det blir ingen jätterevolutionerande minskning av utsläppen om detta genomförs. Men jag hoppas verkligen att det genomförs!

Frankrike säger också att man i sitt stöd ska sikta på att använda 2 procent förnybara bränslen i flyget till 2025. Vi har en utredning i Sverige som Maria Wetterstrand har lett där förslaget är 5 procent förnybart till 2025.

Hur ska vi följa upp flygets klimatåtaganden så att de verkligen är i linje med Parisavtalet? Det är därför vi kommer att ge i uppdrag till Miljömålsberedningen att sätta ett särskilt sektorsmål för flyget så att vi kan följa upp det. Vi kommer att fortsätta att lägga fram till exempel klimatstyrande start- och landningsavgifter, klimatdeklaration och inblandning av förnybara bränslen.

Anf. 4 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag kan hålla med klimatministern om att de franska kraven inte är de skarpaste i världen. Men det är ändå någon form av krav, och det uttrycker att man har tänkt till lite längre än att man bara sprätter iväg pengar, om jag får säga så. Det uttrycker att man vill utnyttja det här stödet på något vis, och det tycker jag är rätt.

Det som regeringen säger i sin proposition om miljö och krav är konsekvensbedömningen på s. 7, där det står: Ja, det här kan få påverkan på miljön. Det får man tolka som att det kan få en negativ påverkan på miljön om regeringen går in med pengar till flygindustrin.

Jag vill ställa en fråga: Kommer regeringen att avisera nya stödpaket till flyget? Det vore bra att veta om ministern har koll på det och om regeringen då kommer att ställa någon form av motkrav. Det hoppas jag verkligen, för nu har vi gott om tid jämfört med mitten av mars, då det var tämlig panik på många områden.

Jag tänker på flera av de saker som ministern tar upp, till exempel Miljömålsberedningen. Det är intressant. Vad kommer den att få för deadline, på ett ungefär? Kommer det att bli en långvarig utredning, eller kommer vi att få ett tidssatt minskningskrav för flygbranschen under den här mandatperioden? Exempelvis detta tycker jag vore bra att veta.

En annan konkret fråga som rör flygets utsläpp och corona är den fråga som vi avhandlade förra veckan på EU-nivå. Det finns ett kompensations-system som heter Corsia för det internationella flyget. Jag tycker inte alls att det är ett bra system. Det handlar om att flygbranschen får klimatkompensera för de växande utsläppen.

Det fördes en diskussion på EU-nivå om att man skulle revidera baslinjen och hur mycket klimatkompensation man skulle behöva göra. Beslutet blev tyvärr att man bara ska förhålla sig till 2019 års utsläpp och inte ta med 2019–2020, som det tidigare beslutet innebar. Sverige röstade ja till bara 2019. Det blev en stor besvikelse för oss i Vänsterpartiet, för vi vet ju inte hur flyget kommer att påverkas i framtiden. Det vi vet i och med detta beslut är att för de närmaste åren kommer flygbranschen i princip inte att behöva betala en enda krona för sina växande utsläpp eftersom utsläppsnivån 2019 var så pass hög.

Prot. 2019/20:134
8 juni

Svar på
interpellationer

Jag vill därför fråga ministern: Varför gjorde ni på det viset? Är inte det här ett konkret exempel där ni borde ha sagt ned foten och sagt nej? Borde ni inte ha sagt att ni inte tänker ändra baslinjen för utsläppen?

Fru talman! Jag skulle också vilja veta vad ministern anser om Fossilfritt Sverige, som nämns som ett intressant initiativ. Jag tror att det är 21 handlingsplaner för minskade utsläpp som har lagts fram. Det är näringslivet som driver detta, och även flygbranschen har lagt fram en sådan här handlingsplan.

Men Fossilfritt Sverige är ju någonting som branschen själv driver. Jag ser att det verkar som att regeringen har lagt fram förslaget, men finns det till exempel några pengar från regeringen så att man ska kunna kickstarta och få igång handlingsplanerna? Annars blir det ju mest en god intention från regeringen men väldigt lite verkstad.

Anf. 5 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Tack, Jens Holm, för frågorna! Jens Holm frågar om det kommer att komma fler stödpaket till bland annat flygbranschen. Jag kan naturligtvis inte utesluta någonting med tanke på att vi har en global pandemi och ett helt exceptionellt läge i Sverige och i världen. Men jag har ingenting just nu att meddela kring detta.

Kommer vi att kunna ställa krav i samband med ett eventuellt ytterligare stödpaket? Där är svaret att vi självklart kommer att kunna göra det. Om man ser till Parisavtalet har Sverige, precis som alla andra som har undertecknat och ratificerat avtalet, sagt att alla de finansiella strömmarna ska gå till att uppnå Parisavtalets mål och att vi ska bort ifrån de fossila bränslena. Där behöver vi använda den hävstång som de ekonomiska stödpaketerna ger i samband med coronakrisen till att också klara klimatkrisen. Det är också regeringens ingång för EU:s återhämtningspaket, men det kommer vi att tala om alldeles strax.

Deadline för Miljömålsberedningen och sektorsmål för flyget kan jag inte meddela ännu. Detta är någonting som bereds just nu. Men det är förstås viktigt att komma fram så snabbt som möjligt.

Jag vill också återigen framhålla att vi har en hel arsenal av politiska instrument när det gäller flyget som vi ämnar gå fram med och som står i klimathandlingsplanen. Det är start- och landningsavgifter som ska vara miljöstyrande. Det handlar om inblandning av förnybara bränslen i flygbränslet, så kallad biojet. Enligt Maria Wetterstrands utredning har det en potential att minska utsläppen i det svenska flyget med 24 procent. Då hade utredningen räknat med en ökning motsvarande Swedavias medelprognos fram till 2030, men även med den ökningen skulle vi se en minskning av flygets utsläpp. Nu kommer det att bli ytterligare en ny situation, så jag ser med ganska stor förtröstan på det.

Dock måste det vara hållbara biobränslen, vill jag understryka. Vi behöver kunna ge incitament till just det och till att det produceras i Sverige.

När det gäller Corsia röstade vi ja, men vi var det enda EU-landet som vidhöll att vi skulle behålla basåren 2019 och 2020. Vi gjorde det därför att vi ansåg att det man hittills kommit fram till i Corsia är för svagt. Vi behöver ha någonting skarpare. Jag kan dock säga att det var en fullständigt överväldigande majoritet som ansåg att 2020 inte var representativt och inte var det man åsyftade när man kom överens om dessa basår.

Däremot, vill jag understryka, finns det översyner inskrivna i Corsia-systemet. Den första översynen inleds 2022, och då kommer Sverige att åter driva på för ökad ambition.

När det gäller Fossilfritt Sverige skulle jag inte vilja skriva under på att det är näringslivet som driver det. Detta är regeringens initiativ. Det var jag som utsåg Svante Axelsson till samordnare för Fossilfritt Sverige, just för att få näringslivet att börja göra sitt arbete med att ta sina färdplaner mot fossilfrihet till 2045. Det tycker jag att man har gjort på ett fantastiskt bra sätt.

Kommer vi att gå in med pengar och stöd för att förverkliga planerna? Det skulle jag hålla för mycket sannolikt i samband med coronaåterhämtningen. Då har vi redan färdplanerna på plats och behöver inte börja från noll.

Anf. 6 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag vill börja med att konstatera att klimatministern och jag är överens om att flygets utsläpp måste minska. Den minskning vi har fått nu under corona är inte den form av omställning vi vill ha, utan vi vill ha en strukturerad, organiserad omställning. Precis som klimatministern sa kommer vi att behöva flyga även i framtiden, men det finns många områden där vi inte behöver flyga och där tåg och höghastighetståg ska vara ett självklart alternativ.

Totalt sett är det inte hållbart att utrikesflyget har ökat så otroligt mycket i Sverige som det har gjort. Vi behöver fråga oss: Måste man resa hela vägen till Thailand etcetera för att få en fin semester? Jag tror inte det.

Vad gäller initiativet Fossilfritt Sverige vill jag på intet sätt förringa Svante Axelssons, och inte heller klimatministerns, engagemang i detta. Det har gått få förbi vilken idéspruta och katalysator Svante Axelsson är. Det är ett fint initiativ. Men det jag lite saknar är ett ledarskap från regeringen, ärligt talat – att samordna de här färdplanerna, som spretar åt lite olika håll, och framför allt att gå in med pengar, som vi i Vänsterpartiet har föreslagit, så att det faktiskt händer någonting. Nu är det dags för nästa fas i detta.

Jag välkomnar också att det, om det kommer fler stödpaket, blir någon form av klimatmässiga motkrav på flygbranschen. Så tolkar jag ministern. Det behövs verkligen. Då vill jag skicka med frågan om Bromma. Ska vi ha den flygplatsen kvar ända till 2038? Arlandas expansion känns ju ganska obsolet nu i dessa tider. Ökad beskattning, både nationellt och internationellt, är också väldigt välkommet.

Vad sedan gäller Corsia röstade ju faktiskt Sverige ja, precis som alla andra EU-länder, till 2019 som basår. Ni kämpade väl, men i slutändan röstade ni faktiskt ja till det.

Jag vill tacka för den här debatten.

Anf. 7 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Vi delar verkligen visionen om att vi behöver bygga nya stambanor för moderna och snabba tåg som kan ersätta en hel del av den onödiga inrikesflygtrafiken, och också en hel del av utrikestrafiken till kontinenten. När Danmark bygger klart förbindelsen till Tyskland kommer vi att kunna resa från Stockholm till Hamburg på fem timmar och slippa allt trassel med att åka ut till Arlanda, checka in, gå igenom säkerhetskon-

Prot. 2019/20:134
8 juni

Svar på
interpellationer

troll och alla de här sakerna. Vi tror att det är ett effektivt sätt att förflytta sig på, men det är inte klimatsmart. Med tåg kan man färdas på ett modernt och mycket mer bekvämt sätt. Det är bra, och regeringen vill också fortsätta att bygga ut stambanorna så att vi har detta på plats.

När det gäller Fossilfritt Sverige är det någonting som vi väger in. Många av förslagen från Fossilfritt Sveriges olika färdplaner finns i klimathandlingsplanen. Det är inte så att vi inte har läst dem eller tagit hand om dem; de finns i klimathandlingsplanen. Där har vi över 130 olika aviseringar som vi kommer att gå fram med. Det kommer att fortsätta att behövas forskning, incitament och pengar inom Industriklivet och andra av regeringens satsningar för alltifrån CCS till olika innovationer för hållbara biodrivmedel.

Vi kommer också definitivt att behöva se över flygets framtid i samband med en coronaåterhämtningsplan. Vi såg redan innan covid-19 drabbade Sverige att flygandet gick ned i Sverige. Det har det gjort på grund av människors medvetenhet men också på grund av de politiska åtgärder vi har beslutat om.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellation 2019/20:403 om en grön återstart

Anf. 8 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Jens Holm har frågat mig vilka konkreta åtgärder som kommer att vidtas för att coronastödinsatserna ska bidra till att Sveriges klimatmål uppnås.

Jag vill inleda med att vara väldigt tydlig. Parallellt med den djupa kris vi just nu befinner oss i är klimatfrågan alltså vårt tids ödesfråga. Därför är det avgörande att klimatomställningen inte prioriteras ned utan snarare utgör en utgångspunkt för återhämtningen i Sverige, i EU och i världen.

Det är även av största vikt att vi inte upprepar misstagen från finanskrisen 2008, där vi nu i efterhand kan se att de fossila bränslena gynnades av återhämtningsåtgärderna runt om i världen.

Regeringen anser att omedelbara åtgärder för att minska den ekonomiska inverkan av coronakrisen bör vara miljömässigt och socialt hållbara både på kort och på lång sikt, och de ska även vara förenliga med att driva på den gröna omställningen. Regeringen avser även att verka för att EU:s återhämtningsåtgärder är förenliga med målsättningen om ett klimatneutralt Europa till 2050.

I ett första skede har prioriteringen självklart varit att hindra smittspridningen, rädda jobb och stötta företag. I takt med att smittspridningen minskar flyttas fokus till återhämtningen. Fokus för regeringen är omfattande investeringar i grön omställning, välfärd och jobb.

Parisavtalets genomförande och Sveriges nationella klimatmål är en utgångspunkt, och utsläppsminskningarna måste gå fortare än vad de har gjort hittills. Statliga stöd ska inte leda till en lägre omställningstakt; tvärtom bör de leda till en snabbare utsläppsreduktion.

Sverige har en klimatpolitisk handlingsplan för att minska utsläppen av växthusgaser. Den omfattar ett stort antal principer och målsättningar som måste vara styrande även för stimulansåtgärder. I de fall en föreslagen åtgärd med inverkan på klimatet inte direkt berörs av handlingsplanen är klimatlagens syften och mål styrande.

Vi har i Parisavtalet åtagit oss att säkra en gradvis omställning av finansiella flöden i linje med Parisavtalets mål. Statliga stöd som går till aktörer som bibehåller och utvecklar hållbara tjänster och lösningar kan bidra till att genomföra det åtagandet. Det kan till exempel handla om att stimulera övergången till en cirkulär och biobaserad ekonomi och att främja innovation och utveckling av ny teknik och hållbara affärsmodeller och infrastruktur.

Det är bara genom samarbete som klimatfrågan kan lösas. Fossilfritt Sverige startades som ett initiativ av regeringen inför klimatmötet i Paris 2015 med målet att Sverige ska bli ett av världens första fossilfria välfärdsländer. Initiativet fick nyligen i uppdrag att stödja näringslivet till fossilfrihet i samband med återhämtningen efter den ekonomiska kris som orsakats av pandemin.

Fru talman! Jag vill även avsluta med att vara väldigt tydlig. Det är de beslut vi tar nu, både inom politik och näringsliv, som lägger grunden för det samhälle vi vill ha i morgon. När vi blickar framåt finns en unik möjlighet att lösa två kriser samtidigt.

Anf. 9 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag vill tacka klimatministern för svaret på min interpellation om en grön återstart efter corona.

Jag tror att vi är många som har haft tid under de här många veckorna som har gått sedan början och mitten av mars då pandemin nådde Europa och Sverige att fundera på vad som är viktigt i livet och också på vad det är för slags samhälle som vi har byggt upp och hur väl rustade vi är för sådana här plötsliga händelser. Jag tror att de flesta är rätt överens om att det är viktigt med sådant som en väl fungerande sjukvård och äldreomsorg, att vi samarbetar och hjälper varandra och att vi har en långsiktighet i politiken. En sådan sak som lagerhållning av läkemedel och material till sjukvården är det viktiga.

Samtidigt har vi under flera decennier haft en politik som har handlat väldigt mycket om just-in-time, om att vi organiserar offentlig sektor enligt new public management och att vi har avreglerat och privatiserat. Med andra ord har vi avhänt oss möjligheten att styra samhället åt det håll som vi vill. Vi har blivit illa rustade för kriser i Sverige.

Jag tycker att det här är viktiga dimensioner som måste finnas med när vi talar om livet efter corona och de möjligheter som vi då har – för en kris är ju inte bara en kris utan också en möjlighet att skapa någonting bättre. För klimatets del kan vi se att utsläppen har gått ned kraftigt. Man talar om en snittminskning på 7–8 procent under 2020. Enbart i Sverige gick utsläppen bara i april ned med 28 procent. Det märks att vi befinner oss i en kris. Men det är inte den här formen av utsläppsminskningar som vi vill ha, utan vi vill att de ska vara frukten av vårt organiserade och strukturerade arbete för att skapa ett bättre samhälle.

Jag tycker att det som miljö- och klimatministern säger här låter bra och genomtänkt. Jag skulle vilja ställa en konkret fråga till miljö- och kli-

matministern, som också är vice statsminister, och den är om regeringen planerar för ett samlat förslag om en rödgrön omstart av Sverige där alla de här dimensionerna som vi talar om nu finns med. På vilket sätt kommer ett sådant förslag i så fall att läggas fram?

Jag tänker också på en sådan sak som finansiella flöden, som klimatministern tar upp. Då tänker jag på våra AP-fonder, som bidrar till skövling av regnskog i Amazonas – det gjordes nyligen avslöjanden om Sjunde AP-fondens placeringar. Jag tror att en bättre struktur när det gäller våra finansiella flöden och inte minst våra offentliga medel är extremt viktigt i det här sammanhanget.

Jag vet att regeringen har lagt fram nya placeringsdirektiv för våra AP-fonder, men de verkar inte riktigt bita, utan pengarna placeras fortfarande i regnskogsskövling och fossila verksamheter. Vad tänker ministern göra åt det?

Jag hade några frågor till, men jag antar att jag får återkomma med dem.

Anf. 10 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Tack, Jens Holm, för en väldigt viktig fråga!

Jag instämmer verkligen i att det här är en kris som också har stämt till eftertanke. Jag tror att väldigt många har fascinerats av vilken handlingskraft det finns i ett samhälle när det verkligen är en kris – vi har förhandlat fram krispaket på drygt 240 miljarder på väldigt kort tid – och av att det finns en sådan vilja till att hjälpa till när man verkligen ser konsekvenserna av någonting som drabbar hela världen. Människors bästa sidor kommer fram. Man vill vara med i någonting positivt.

Jag instämmer verkligen i att det finns ett fönster här för att lägga fram visioner om ett bättre och mindre sårbart samhälle. Det är uppenbart att många av de saker som vi har drabbats av nu hade kunnat förebyggas om vi hade haft bättre beredskapslager, bättre civil beredskap och naturligtvis också om vi hade haft en bättre förberedelse inom äldreården och sjukården. Det här får vi ta lärdom av.

Klimatkrisen kommer inte att komma som en överraskning för någon. Det här är någonting som världens samlade forskare har varnat för i årtionden. Vi behöver förbereda oss för det, och här finns en möjlighet att ställa om samtidigt som vi också bygger upp våra samhällen efter coronakrisen.

Jag tycker att det är en intressant prognos med den globala utsläppsminskningen på mellan 7 och 8 procent till följd av coronakrisen. Jag tror att de flesta tänker att det skulle bli en mycket större minskning när alla flyg står på marken och väldigt stora verksamheter ligger nere. Men där är poängen att vi inte kommer att klara klimatkrisen eller Parisavtalets mål bara genom att stänga ned. Människor behöver mat, kläder, bostäder och energi ändå, och vi måste därför också ställa om. Det är viktigt att vi har en struktur i det. Vi har precis samma syn på det.

När vi kommer att komma fram med ett större återhämtningspaket kan jag inte uttala mig om just nu, men det är ganska självklart att vi kommer att göra det. Fokus för regeringen är omfattande investeringar i grön omställning, i välfärd och i jobb. Det är alltså inte en grön omställning utan att också skapa arbetstillfällen, ge en kickstart för ekonomin och fortsätta att utveckla Sverige som innovationsland där vi kan exportera smarta kli-

matlösningar till resten av världen. Det här är någonting som Miljöpartiet och Socialdemokraterna i regeringen är helt ense om.

Vi behöver se till att ha de rätta finansiella instrumenten för att nå dit. Vi har redan annonserat att vi kommer att titta närmare på gröna kreditgarantier. I förra veckan blev riktlinjerna klara för de nya gröna obligationerna, och Svensk Exportkredit kan redan nu ge lån för omställning även i Sverige. Det är också någonting som går att använda som en hävstång för den gröna omställningen.

Anf. 11 JENS HOLM (V):

Fru talman! Det är precis som ministern säger; riksdag och regering har anslagit ungefär 240 miljarder kronor i omställningsstöd till privatpersoner, företag och offentlig sektor. Till det finns de 500 miljarder kronorna med gratis pengar, som Stefan Ingves från Riksbanken kallar det, alltså lån till nollränta. Det som oroar mig är att det hittills inte ställts några krav på motprestationer vad gäller minskade utsläpp. Det skulle kunna vara biologisk mångfald eller andra gröna dimensioner.

Nu är vi inte mitt uppe i den akuta krisfasen, som vi var i mitten av mars. Nu vet vi mycket mer om hur vi kan utforma stödpaket som ger god samhällsnytta, för samhället i stort men inte minst för miljön och klimatet. Det är ett sådant samlat grepp jag skulle vilja se från regeringen.

Det finns också enorm potential i att rulla ut de stora investeringarna, exempelvis att bygga höghastighetsbanorna och att bygga järnväg i andra delar av landet. Det finns konkreta planer för det. Men de ligger ganska långt fram i tiden. Kan man tidigarelägga sådana investeringar?

Detsamma gäller järnvägsunderhåll. Om tågresandet har minskat med ungefär 70 procent på våra järnvägar frigörs faktiskt möjligheten att under långa tider utföra järnvägsunderhåll på ett mer sammanhängande sätt. Jag vet att regeringen anslog pengar – det var väldigt bra. Vi i Vänsterpartiet vill ha mer, så att det kan utföras mer järnvägsunderhåll.

Klimatministern nämner initiativet Fossilfritt Sverige, som vi pratade om tidigare. Det är som sagt ett intressant initiativ. Men det känns som att det verkligen är dags att ta nästa steg, att gå från de 21 färdplanerna och se till att de operationaliseras och att det blir handling av dem. Jag tror att det också är viktigt att se till att handlingsplanerna koordineras, så att det inte blir 21 färdplaner för mer biobränsle, vilket det ser ut lite som i dag i många av färdplanerna. Man måste ta ett helhetsgrepp och ta med andra viktiga dimensioner, exempelvis biologisk mångfald.

Jag instämmer helt i det ministern säger om vikten av att investera mer i välfärden. Kan man tänka sig något klimatsmartare än att låna en bok på ett bibliotek, att vara lärare för 25 elever och lära dem spanska, engelska och matematik eller att vårda människor i omsorg och sjukvård? Det är verksamheter som har nästan inga utsläpp alls. Offentlig sektor är väldigt klimatsmart. Därför är det även av det skälet bra att investera mer i vår gemensamma välfärd.

På tal om Fossilfritt Sverige vill jag fråga ministern när vi får se ett mer samlat grepp för Fossilfritt Sverige, till exempel mer pengar, så att färdplanerna kan sättas igång i närtid. Vi hörde nu att det inte finns någon tidsatt plan för det omfattande återstartsprogrammet efter corona. Men jag hoppas att det är något regeringen arbetar med och att vi kan få se ett sam-

Prot. 2019/20:134
8 juni

Svar på
interpellationer

lat grepp någon gång efter sommaruppehållet, till hösten. Det behöver Sverige.

Anf. 12 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Tack återigen för frågan, Jens Holm!

Vi befinner oss verkligen mitt i en kris fortfarande. Under den inledande perioden har det handlat om att rädda jobb och rädda företag från att gå i konkurs och om att se till att vi har en grund att stå på för att sedan återuppbygga ekonomin. Än så länge omfattas en halv miljon svenska löntagare av korttidspermitteringarna. Det visar hur brett det här har slagit mot den svenska ekonomin.

När det gäller vad vi behöver göra i nästa steg arbetar vi självklart med att planera för återuppbyggnad. Jens Holm pekar på viktiga delar. Vi behöver stärka energi- och elförsörjningen i Sverige. Jag vill återigen upprepa att det inte är på det sättet att regeringen inte tittar på Fossilfritt Sveriges färdplaner. Jag konstaterar att det finns ganska många överlappande önskningar, men en del är konkurrerande. Man behöver ta ett helhetsgrepp. Regeringen har tillsammans med samarbetspartierna tagit ett helhetsgrepp i klimathandlingsplanen. Men det finns ytterligare åtgärder som behöver specificeras och kanske också konkretiseras mer i form av vilka resurser som behövs.

Vi kommer att behöva stärka elnätet så att vi kan uppnå målet om 100 procent förnybar elektricitet.

Vi har också väldigt höga ambitioner vad gäller järnvägen. Precis som Jens Holm säger finns det nu när tågresandet har gått ned, tillfälligt hoppas vi, möjligheter att utföra ökat underhåll under den tid det går lite färre tåg på spåren. Men det viktiga är framtidsbygget med höghastighetstågen.

Det blir kanske också ett förändrat landskap när det gäller besöksnäringen i en postcoronavärld. Här finns regeringens hittills stora satsningar på att bevara och skydda värdefull natur. Att underhålla och rusta upp ger också människor möjlighet att komma ut i naturen. Just nu har människor i Sverige ungefär två kilometer till närmaste friluftsområde eller skyddade område. Det har sedan vi tillträdde minskat, från tre till två kilometer. Det arbetet vill vi fortsätta. Man ska skydda naturen men också ge människor jämlik tillgång till naturen. Hur viktig tillgången till naturen och allemansrätten är tror jag att många har upptäckt den här våren. Vi kommer att fortsätta satsa på det. Det är också något som gynnar besöksnäringen, som ska vara hållbar, runt om i Sverige.

Jens Holm frågade när vi ska ta nästa steg med Fossilfritt Sverige. Vi kommer att ta ett nytt steg när vi kommer med återhämtningsplanen efter corona. Han frågade också vilka principer vi följer. Principen är ju att statliga stöd inte ska leda till lägre omställningstakt utan till snabbare utsläppsreduktion. Parisavtalets genomförande och Sveriges nationella klimatmål är utgångspunkterna, och utsläppsminskningarna måste gå fortare än hittills. Förra året minskade faktiskt utsläppen från den svenska industrin med 5 procent. Det var ett avgörande steg framåt.

Vi vill inte ju att utsläppen ska minska på grund av en pandemi. Vi vill att det görs genom omställning.

Anf. 13 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag hoppas att det i fortsatta omställningsprogram blir krav på motprestationer för miljön och klimatet. Jag vill påminna ministern om att när de sex, eller om det är sju, tilläggsbudgeterna har lagts fram under våren har Vänsterpartiet spelat in många förslag om mer pengar till järnväg, mer pengar till underhåll, pengar till Fossilfritt Sverige, mer pengar till att bygga ut välfungerande bredband i hela landet och mer pengar till kollektivtrafiken. Det fick vi också nu. Det är jättebra, men det kommer att behövas mer.

Jag sa tidigare att en kris också är en möjlighet. Om vi tittar tillbaka i historien ser vi att det på 30-talet rådde massarbetslöshet i världen. Vad gjorde president Roosevelt i USA? Jo, han drog igång den nya given, en stor satsning för att skapa framtidshopp och nya jobb i Nordamerika. Efter andra världskriget gjordes massiva investeringar i återuppbyggnad. Det skapade också stort hopp och framtidstro. I början av 70-talet var det oljekris med skenande priser på olja. Vad gjorde vi då? Jo, vi energieffektiviserade, fasade ut oljepannor i våra hus och satsade på förnybar energi och en del på kärnkraft – det var visserligen inte någon vidare satsning.

Det jag menar är att en kris är en möjlighet. Nu står ett fönster vidöppet för regeringen att satsa brett på välfärden och ge mer pengar dit. Vi kan investera i hållbara transporter, i järnvägen och i höghastighetsbanorna. Sumpa inte den chansen! Låt oss göra det! Låt oss lägga fram ett stort omstartspaket för Sverige som är hållbart!

Anf. 14 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Tack, Jens Holm, för ditt brandtal! Jag kan i stora delar hålla med.

Sverige har unikt goda förutsättningar för en stor grön giv i återhämtningen. I den är välfärden och jobben naturliga delar, eftersom vi har jobbat så länge med detta. Vi har en klimatlag på plats. Vi har färdplaner för 21 olika sektorer av Sveriges näringsliv. De vet vad de ska göra för att nå fossilfrihet. Detta kommer att skapa nya jobb.

De nya jobben ersätter en del gamla jobb, men det kommer även många fler jobb genom till exempel förnybar energi, utbyggnad av järnvägen, byggnation av bostäder, energieffektivisering av gamla hyresrätter som runt om i Sverige står och läcker energi, satsningar på besöksnäringen genom upprustning av naturområden liksom även satsningar på välfärden. Jag håller helt med om att allt detta utgör en möjlighet att bygga något som är mycket mer hållbart samtidigt som vi ger en ekonomisk storinjektion i svensk utveckling.

Vi trycker nu dessutom på EU hårt så att även EU:s gröna giv fortsätter att ligga på bordet. Jag tror att för närvarande 18 medlemsländer har skrivit under på att den gröna given ska vara fundament i en coronaåterhämtning. Det finns några länder som fortsätter att vara lite skeptiska och tycker att ekonomin först ska återhämtas innan vi kan tänka på klimatet. Men det är en majoritet av länderna som ser att kopplingen är tydlig. Vi kan satsa oss ur krisen, och vi kan göra det samtidigt som vi blir fossilfria. Detta kommer att gynna hälsan hos EU-medborgarna liksom naturen, och framtiden för våra barn tryggas.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2019/20:409 om åtgärder mot förlust av sjukpenning i coronatider

Anf. 15 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Mattias Vepsä har frågat mig vad som händer i höst när vårdköerna kvarstår och många riskerar att bli av med sjukpenningen. Han har också frågat mig på vilket sätt jag och regeringen arbetar för att säkerställa att sjukförsäkringen kan uppfattas som både mer rättssäker och mer begriplig, samt hur jag och regeringen vill utveckla sjukförsäkringen så att människor kan fokusera på att bli friska och återställda utan att oroas över att hamna i ekonomisk utsatthet.

Regeringen arbetar för att sjukförsäkringen ska ge människor ekonomisk trygghet vid sjukdom såväl under pandemin som på lång sikt. Att operationer och rehabiliteringsåtgärder skjuts upp eller ställs in på grund av covid-19 är mycket bekymmersamt, framför allt därför att åtgärderna är viktiga för människors välbefinnande men också för att fördröjningarna kan påverka rätten till sjukpenning enligt rehabiliteringskedjan.

Försäkringskassan har kommit in med en framställan till Socialdepartementet om att det införs en tillfällig bestämmelse som gör det möjligt att göra undantag från kraven på bedömning av arbetsförmågan mot normalt förekommande arbeten efter dag 180 och dag 365 i rehabiliteringskedjan. Undantagen ska gälla dem som får sin behandling eller rehabilitering uppskjuten på grund av den rådande pandemin. Regeringen kommer att fatta varje beslut som är nödvändigt för att lindra pandemins konsekvenser för medborgarna. Framställan bereds nu inom Regeringskansliet.

Målet med vår sjukförsäkring är att den som blir sjuk ska komma tillbaka till jobb så snart som möjligt. Men när man är sjuk och inte kan jobba ska försäkringen ge människor stöd och trygghet. Utredningen En trygg sjukförsäkring med människan i centrum tillsattes för att säkerställa en mer ändamålsenlig och rättssäker sjukförsäkring och se över delar av sjukförsäkringens regelverk som rör sjukpenningen. I utredningens delbetänkande, som överlämnades i januari, görs analysen att regelverket inte är tillräckligt flexibelt och att det finns brister i Försäkringskassans handläggning. Utredaren har lämnat ett flertal förslag på åtgärder som bland annat syftar till att göra sjukförsäkringen mer flexibel och förbättra handläggningen. Förslagen bereds nu i Regeringskansliet.

Jag är som ansvarig minister för socialförsäkringen mycket angelägen om att sjukförsäkringen fungerar väl. Sverige ska ha en trygg och begriplig sjukförsäkring. Inget annat duger.

Anf. 16 MATTIAS VEPSÄ (S):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret! Denna debatt kommer att handla om rättvisa och trygghet. Som vi precis hörde har jag i min interpellation ställt frågor till statsrådet om sjukförsäkringen som kräver svar här och nu men även på längre sikt.

Som socialdemokrat slåss jag för ett starkt samhälle. När man blir sjuk ska man få samhällets stöd. Ingen lär bli friskare av att känna oro över ekonomin, tvingas till fattigdom eller möta kriser eller olycka ensam. Individens trygghet ger tvärtom bättre möjligheter att snabbt rehabiliteras, återkomma i arbete och hitta tillbaka till vardagen. I ett starkt samhälle bidrar vi gemensamt och tar gemensamt hand om varandra. Detta innebär

kort och gott att när man är sjuk ska man ha rätt till samhällets stöd. Det är tillsammans som vi är starkast.

Coronakrisen har satt fokus på de sprickor i fasaden som vi ser. Det är väldigt tydligt att välfärden behöver mer resurser, men vi måste också förbättra sjukförsäkringen. Den socialdemokratiskt ledda regeringen bröt 2014 med en politik som byggde på skattesänkningar för de få och har i stället prioriterat mer resurser till vården, skolan och omsorgen. Det är satsningar som kommer många till del. Detta är utmärkt, men mer måste göras.

För den som tittar på denna debatt är det värt att inledningsvis påminna om vad regeringens egen utredare sa i januari 2020, det vill säga bara för några månader sedan, om vilka problem vi har i dagens sjukförsäkring. Det handlade framför allt om den prövning som görs vid 180 dagar mot normalt förekommande arbete.

Utredaren kom bland annat fram till att man kan se schablonmässiga beslutsmotiveringar. Besluten brister i förutsägbarhet. Den försäkrade förstår inte mot vilket arbete hen har fått sin arbetsförmåga prövad när prövningen är gjord. Utredningar saknas, särskilt när det handlar om vilka arbeten man har bedömts kunna utföra. Försäkrade med begränsad tid i arbetslivet tvingas till omställning till ett annat arbete trots att de har endast kort tid kvar till pension. Det saknas ställningstaganden för att klargöra rehabiliteringsbehoven.

Tidsgränsen vid 180 dagar ser vidare ut att göra det svårare för mer rehabilitering. Man tittar alldeles för mycket på den gräns som kommer allt närmare. I stället för att rehabilitera planerar man att pröva personen mot ett annat arbete. Vi vet också att avlagen har ökat dramatiskt. Det verkar som att människor på något magiskt sätt blir friska vid dag 179.

Vi vet att sjukskrivningar i dag är en jämställdhetsfråga. Fler kvinnor drabbas av långa sjukskrivningar. Det drabbar i sin tur livsinkomsten och i slutändan pensionen. Vi vet att psykisk ohälsa ökar, och detta utgör ungefär hälften av dem som är långtidssjuka.

I min interpellation ställde jag ett antal frågor som kräver svar här och nu. Jag ser akuta behov av att förbättra sjukförsäkringen, förstärka rehabiliteringen, göra besluten mer transparenta och lättbegripliga och öka rätts säkerheten. Precis som jag har nämnt kommer vi att debattera de färdiga förslag som finns. Efter att jag ställde min interpellation kom dock Försäkringskassan med en hemställan till regeringen om att förlänga det undantag som just nu, i coronatider, råder och som ger människor möjlighet att fortsätta att uppbära sjukpenning trots att rehabiliteringsinsats eller operation ställs in. Men det börjar bli akut med ett besked om vad som ska hända i höst.

Min fråga är därför: Hur ser regeringens process ut för att snabbt återkomma till riksdagen med förslag på förändringar som garanterar att den som är sjuk på grund av coronan inte ska behöva riskera sin sjukpenning och bli av med sin ekonomiska trygghet?

Anf. 17 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Tack, Mattias Vepsä, för frågan och för denna viktiga debatt!

Sjukförsäkringen har under de senaste 120–130 åren byggts upp med svett och tårar. Sjukförsäkringen startades bland annat av våra fackföreningar

för att skapa en trygghet för svenska löntagare vid sjukdom. Därefter har den svenska staten övertagit sjukförsäkringen och skapat Försäkringskassan för att få en enhetlig försäkring som ger människor ekonomisk trygghet vid sjukfall.

Dagens sjukförsäkring har brister. De lagändringar som genomfördes under mandatperioden 2006–2010 har lett till en rättstillämpning som skapar brister i sjukförsäkringen. Det är effekter som inte kan vara rimliga eller önskvärda, framför allt vad gäller rätten till sjukersättning vid långvarig sjukdom men också vad gäller rätten till sjukpenning efter den 179:e dagen. Det innebär att det vid långvarig sjukdom finns brister i det system vi har för ekonomisk trygghet.

Det är regeringens skyldighet att agera. Det är regeringens skyldighet att säkerställa att vi får ekonomisk trygghet för svenska löntagare och företagare vid sjukdom.

Mot den bakgrunden tillsatte regeringen en utredning, som nu har lagt fram flera förslag om rätten till sjukpenning, speciellt om den kritiserade del av lagstiftningen och rättstillämpningen som handlar om rätten till sjukpenning efter dag 179, begreppet ”normalt förekommande arbete” och undantag från den prövning som ska göras. Utredningen har dessutom presenterat en analys av Försäkringskassans handläggning och visat att det finns brister i denna, inte minst vad gäller utredningsarbetet.

Utöver detta har regeringen tillsatt en utredning som ska se över reglerna för sjuk- och aktivitetsersättning. Vi ser en utveckling där färre och färre beviljas den förmånen. Utredningen ska nästa år lägga fram förslag om ändringar av det regelverket.

Vi tar det här arbetet på största allvar. Just nu bereder regeringen de förslag som utredningen om sjukpenning lagt fram. Vi har fått in remissvaren under de senaste veckorna och kan notera att det finns väldigt många remissinstanser som vill se en förstärkt sjukförsäkring och vill att vi ska hantera de här orimliga effekterna i sjukförsäkringen.

När det gäller den akuta situation som vi har just nu är det så att dagens regelverk, som har en del brister, inte minst när det gäller rätten till sjukpenning dag 180, innebär att det finns en risk att människor blir av med sin sjukpenning när operationer eller rehabiliteringsinsatser blir inställda eller uppskjutna. Vi har ett fyrkantigt regelverk när det gäller rätten till sjukpenning efter dag 179, vilket gör att man kan bli av med den om man inte har en operation eller en rehabiliteringsinsats inplanerad. Man blir i normalfallet av med sin sjukpenning om det inte går att utgå från att man kommer tillbaka i arbete tack vare den planerade behandlingen.

Detta får helt orimliga effekter nu när det är så många som får sin operation eller rehabiliteringsbehandling uppskjuten. Därför har Försäkringskassan fattat ett beslut om ett rättsligt ställningstagande som innebär att man tillämpar ett temporärt undantag till och med oktober månad. Förra veckan inkom också Försäkringskassan till regeringen med en skrivelse där man föreslår en förordningsändring, en regleringsändring, som skulle innebära att människor får behålla sjukpenningen även om deras rehabiliteringsinsats eller operation blir uppskjuten på grund av corona. Det här bereder vi just nu. Det är väldigt bra att Försäkringskassan ger oss en karta för hur vi ska hantera den svåra situationen här och nu i väntan på regeländringar.

Anf. 18 MATTIAS VEPSÄ (S):

Fru talman och statsrådet! Det är glädjande att regeringen tar de här frågorna på allvar och att vi gör allt vi kan för att säkerställa att den som i höst riskerar sin sjukpenning, sin ekonomiska trygghet och sin tillvaro får besked. Vi ser från riksdagen fram emot att få förslagen till beslut på bordet, så att vi i tid ser till att vi inte ökar den här oron, som just nu växer.

Jag antar att det är så för statsrådet som det är för oss riksdagsledamöter – vi får höra enormt många vittnesmål. Vi får mejl dagligdags. Vi får frågor från medborgare. Vi läser i insändare på debattsidor om de problem som finns i sjukförsäkringen och om den oro som inte bara finns nu utan som växte framför allt under de åtta åren med alliansregeringen, vilket statsrådet också pekar på.

Vi talar alltså om ett av samhällets viktigaste skyddsnät. Vi kan väl ändå inte vara nöjda så länge så här många känner så stor oro? I den andra delutvärdering som gjordes av utredningen kan man läsa om och ta del av alla de utmaningar som finns, som statsrådet också pekade på. Det handlar om osäkerhet inför de beslut som är fattade och alltför stark tillämpning av regelverk som gör att rehabilitering nästan inte förekommer eller förekommer i alldeles för liten utsträckning. Det är frågor som regeringen har ägnat tid åt att lösa.

Jag har också gått igenom delar av de remissvar som inkommit på den här utredningen. Jag fastnade för det som TCO skriver och säger. TCO-förbunden möter alltför många medlemmar som inte får den rehabilitering och det stöd de behöver. Det är inte ovanligt att påbörjade rehabiliteringsinsatser och en stegvis återgång i arbete inte kan fullföljas på grund av att medlemmen förlorar sin sjukpenning vid dag 180. I stället för att bli återställda och komma tillbaka till arbetet är det många som blir kvar i deltidsarbete på den kvarvarande arbetsförmågan. Här finns det sannolikt ett stort mörkertal. Andra går ut i arbetslöshet med nedsatt arbetsförmåga och liten chans till att ställa om för att få ett nytt arbete. Det här instämmer flera remissinstanser i. LO har skrivit ungefär likadant, och även regioner har instämt i att det ser ut så här.

Vi behöver göra mer. Det ser ut att finnas ett brett stöd hos Sveriges löntagare, ute i samhället, i flera regioner och hos andra remissinstanser. Hur arbetar regeringen för att förbättra utredningsunderlagen och ge människor en ordentlig möjlighet att rehabiliteras och bli friska? När kommer regeringen att agera?

Anf. 19 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Jag tackar återigen Mattias Vepsä för frågeställningen. Jag vill instämma i att det här är en viktig del av den svenska välfärden. Det ekonomiska skyddet för människor vid sjukdom är en extremt viktig del av den svenska välfärden. Det har också varit en av fördelarna med det svenska samhället i jämförelse med andra samhällen, som saknar sjukförsäkring. Ta hela debatten i USA nu med anledning av corona! Där finns det inte ett ekonomiskt skyddsnät för de människor som är sjuka.

Vi har i det svenska samhället en styrka i att vi har en sjukförsäkring, men sjukförsäkringen har i dag en hel del brister som har uppstått. Vi ser också att utvecklingen av rättstillämpningen just nu är sådan att fler och

fler blir av med sjukpenningen efter dag 179. För en del grupper tidsbe-
gränsas alltså sjukförsäkringen till 179 dagar. Det är inte rimligt.

Det är också bakgrunden till att regeringen gav i uppdrag till utredaren
Claes Jansson att ta fram förslag på regelverk för sjukpenning som säker-
ställer den ekonomiska tryggheten vid sjukdom. De förslagen har vi nu på
vårt bord, och vi har remitterat dem. Precis som Mattias Vepsä beskriver
har många remissinstanser instämt i analysen av utvecklingen av sjukför-
säkringen och vad gäller behovet av regelförändringar i enlighet med de
förslag som utredningen lagt fram.

Vi har en skyldighet att upprätthålla den ekonomiska tryggheten vid
sjukdom. Det kräver regeländringar. Det kräver också en aktiv granskning
av Försäkringskassans handläggning av ärenden. Mot den bakgrunden har
regeringen gett i uppdrag till Inspektionen för socialförsäkringen att grans-
ka Försäkringskassans beslutsfattande och inte minst utredningsskyldig-
heten som Försäkringskassan har. Utredningsskyldigheten ska naturligtvis
användas till både den sökandes fördel och – i de fall lagstiftningen säger
det – den sökandes nackdel. Men det är viktigt att vi har en aktiv gransk-
ning av Försäkringskassans utredningar och utredningsskyldighet för att
säkerställa att regeringen styr Försäkringskassan på rätt sätt och att vi har
rätt regelverk, som säkerställer den ekonomiska tryggheten. Inspektionen
för socialförsäkringen arbetar med den granskningen och utvärderingen,
och regeringen kommer att få underlag.

Vi har också fått en hel del underlag i det betänkande som Mattias
Vepsä hänvisar till vad gäller utredningsskyldighetsfrågan. Det måste vara
så att människor får en rättssäker prövning av sin rätt till sjukpenning och
även sjukförsäkring i övrigt. Det förutsätter att Försäkringskassan följer de
principer som följer av svensk rätt vad gäller bland annat utredningsskyl-
digheten. Det är regeringens skyldighet att granska detta och agera, så att
vi har rätt styrning av Försäkringskassan.

Men vi kommer inte ifrån att regelverken spelar roll. Om vi har för
fyrkantiga regelverk skapar vi situationer där människor inte får ekono-
misk trygghet fast de har rätt till det. Därför välkomnar jag att det nu finns
förslag på bordet om regelförändringar. Vi bereder de förslagen parallellt
med att vi jobbar med den akuta situation som vi befinner oss i just nu med
anledning av corona och alla de inställda operationer och rehabiliterings-
insatser som får konsekvenser för rätten till sjukförsäkring.

Det är väldigt viktigt att vi har fått ett underlag från Försäkringskassan
med förslag på regeländringar, och vi analyserar och bereder för närvaran-
de de förslagen.

Anf. 20 MATTIAS VEPSÄ (S):

Fru talman! Jag menar att Sverige har råd med en trygg och begriplig
sjukförsäkring. Det handlar om anständighet. Principen är enkel: Vi beta-
lar när vi är friska, och vi får tillbaka när vi är sjuka.

Vi vill ha en sjukförsäkring som innebär att den som är sjuk och inte
kan arbeta har rätt till snabb rehabilitering och ekonomisk trygghet under
den tid detta tar. När olyckan är framme ska det inte vara sjukförsäkringen
som man blir oroad över.

Just nu drabbar coronakrisen tusentals människor. Operationer och re-
habiliteringsinsatser ställs in. Nu tvingas många till ovisshet och oro.

I oktober försvinner möjligheten att ge den som har sjukpenning fortsatt stöd, om vi inte agerar nu. Jag vägrar se på när folk utförsäkras.

Undantaget i sjukförsäkringen, som just nu gäller och som gör att prövningen vid 180 dagar skjuts på framtiden, måste därför förlängas. Som jag försöker påvisa i denna debatt måste vi också se att dagens system måste utvecklas. Reglerna för att få sjukersättning och aktivitetsersättning är minst sagt fyrkantiga. Fokus på rehabilitering måste förstärkas. Folk måste ges en chans att bli friska.

Låt mig vara tydlig: Den som inte kan arbeta på grund av sjukdom måste få ekonomisk trygghet och den chans till rehabilitering som krävs.

Arbetet som berör sjukförsäkringen avstannar inte på grund av de exceptionella insatser som just nu görs på grund av coronaviruset. Tvärtom visar denna kris att behovet av förändring är enormt. Sjukdom och ohälsa drabbar särskilt hårt redan utsatta och svagare grupper i samhället. För mig är en trygg och väl fungerande sjukförsäkring en del av det starka samhället. Sjukförsäkringen måste förstärkas.

Tack för denna debatt! Jag ser fram emot det fortsatta arbetet från regeringen.

Anf. 21 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Tack, Mattias Vepsä, för interpellationen och för denna debatt! Om man tvekade om sjukförsäkringens betydelse i den svenska välfärdsstaten fick man svar under coronakrisen. Det är därför vi nu har behövt vidta ett antal extraordinära åtgärder inom ramen för sjukförsäkringssystemet. Vi ser nämligen att den ekonomiska tryggheten betyder mycket också för bekämpningen av smittan – att människor ska få ekonomiska förutsättningar att stanna hemma när de är sjuka. Det är en av styrkorna med det svenska samhället.

Ett av skälen till att vi har behövt fatta extraordinära beslut när det gäller sjukförsäkringen är att det finns brister i sjukförsäkringslagstiftningen och i tillämpningen av den. Nu har vi uppmärksamats på ytterligare en del av Försäkringskassan i den skrivelse som inkommit till regeringen.

Regeringen är beredd att vidta de åtgärder som krävs för att vi ska hantera coronakrisen – också dess ekonomiska effekter och konsekvenser för människor i vårt land. Därför ingår naturligtvis den aspekten i regeringens hantering av coronakrisen. Vi är fokuserade på att vidta de åtgärder som behövs.

Det kan inte vara rimligt att människor ska kastas ut från sjukförsäkringen och gå miste om sin ekonomiska trygghet med anledning av att operationer och rehabiliteringsinsatser blir inställda på grund av corona. Det var inte det som var tanken med den svenska sjukförsäkringen.

Jag kan försäkra Mattias Vepsä och den svenska riksdagen att regeringen agerar. Vi tar frågan på största allvar och kombinerar arbetet med att hantera den akuta krisen med de långsiktiga frågeställningarna om sjukförsäkringen, som bland annat berörs av den utredning som vi diskuterat under denna debatt. Tack för debatten!

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2019/20:406 om Kinas ansvar för coronapandemin

Anf. 22 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Tobias Andersson har frågat mig vilka åtgärder jag och regeringen ämnar vidta för att utkräva ansvar från Kina och WHO och vilka åtgärder jag och regeringen ämnar vidta för att begränsa Kinas globala framryckningar i kölvattnet av pandemin.

Jag vill inledningsvis välkomna möjligheten till samtal om den mycket allvarliga utmaning som utbrottet av covid-19 ställer hela världen inför.

Från regeringens sida har vi från första början betonat vikten av internationellt samarbete i arbetet mot smittspridningen. Sverige stöder WHO, vars arbete spelar en helt avgörande roll, inte minst för att öka kunskapen om smittans ursprung och spridning och om hur den bäst bekämpas. Jag vill i detta sammanhang också understryka vikten av öppenhet. För att det internationella samarbetet ska fungera är öppenhet grundläggande från alla berörda länders sida. Det gäller förstås Kina, liksom alla andra länder.

Regeringen har tidigare uppgett att när den globala situationen för covid-19 är under kontroll är det både rimligt och viktigt att en internationell oberoende undersökning genomförs för att få kunskap om coronavirusets ursprung och spridning. Det är även viktigt att hela det internationella samfundets handhavande av covid-19-pandemin belyses. Vid WHO:s högsta beslutande församling, Världshälsöförsamlingen, som sammanträdde den 18 och 19 maj, fattades beslut om att en utvärdering av WHO:s covid-19-respons ska genomföras, som en del av en bredare resolution om covid-19.

Den exakta formen och tidsplanen ska nu utarbetas av WHO, i konsultation med medlemsstaterna.

Vad gäller Kinas ställning i världen går det inte ännu att dra några slutsatser om virusutbrottets inverkan. Regeringens utgångspunkt sedan tidigare är den som vi redovisade för riksdagen i vår skrivelse förra hösten, *Arbetet i frågor som rör Kina*, som jag hade förmånen att få samtala om i kammaren i december. Regeringen slår där fast att Kinas framväxt utgör en av de största globala förändringarna sedan Berlinmurens fall. Kina har i dag en global närvaro och ett växande inflytande, vilket ställer Sverige och EU inför en rad nya frågeställningar. Kinas utveckling utgör både möjligheter och utmaningar som berör allt fler av regeringens politikområden.

Denna grundsyn gällde före virusutbrottet, och den gäller fortsatt. Som regeringen vidare slår fast är EU en grundsten i regeringens arbete i frågor som rör Kina. Det är av central betydelse för Sverige att EU bedriver en gemensam, kraftfull och tydlig Kinapolitik.

EU:s Kinastrategi från 2016 är grunden för denna politik. Strategin slår fast att EU ska interagera med Kina inom områden där vi har ett ömsesidigt intresse, såsom ekonomi, handel, miljö och hälsa. Många globala utmaningar kan bara lösas gemensamt med Kina, och regeringen bejakar en bred dialog med Kina. Samtidigt gäller att EU också ska ställa krav, och EU:s strategi slår fast att vi måste utgå från våra egna värderingar och intressen i förbindelserna med Kina. Regeringen kommer att, i första hand genom EU, samverka med likasinnade och ställa krav på Kina att landet ska följa sina folkrättsliga förpliktelser och ta ansvar för ett regelbaserat

multilateralt samarbete och agerande i enlighet med folkrätten. Detta gäller hälsoområdet liksom alla andra områden.

Prot. 2019/20:134
8 juni

Anf. 23 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Jag har stor förståelse för vilken arbetsbörda som i nuläget åligger Ann Linde och resten av regeringen, varför jag vill börja med att tacka statsrådet för att hon tar sig tid.

Det är min övertygelse att det är av yttersta vikt att vi redan nu, men kanske primärt i efterdyningarna av covid-19, faktiskt utvärderar hur politiken har agerat, vad som gjorts korrekt och vad som borde ha gjorts annorlunda. Med anledning av det är min förhoppning att denna interpellation kan bidra till att initiera en dialog över partigränser på det temat – i detta fall specifikt kring Kinas agerande.

Ann Linde nämner i sitt svar att regeringen anser att det, när den globala situationen för covid-19 är under kontroll, är rimligt att en internationell oberoende undersökning genomförs för att få kunskap om coronavirusets ursprung och spridning. Det gläder mig att höra, och det är naturligtvis någonting som Sverigedemokraterna står bakom. Att en sådan granskning är eftersträvningsvärd har jag också nämnt i min interpellation.

En granskning är viktig inte minst för att fastställa huruvida viruset de facto kom från en våtmarknad eller från ett laboratorium. Vi vet att Kinas våtmarknader utgör tickande pandemibomber, varför det endast kan anses djupt vårdslöst och ansvarslöst att Kina har tillåtit deras existens fram till nu, efter pandemin.

Samtidigt hävdar allt fler att våtmarknaderna kanske inte var boven i detta fall. Den amerikanska administrationen påstår sig kunna belägga att viruset uppkom i ett laboratorium, en tes som så sent som förra veckan fick stöd av en brittisk och en norsk studie, vilket Forbes skrev om i går.

Jag ämnar inte göra anspråk på att veta vilket av det som är sant. Snarare vill jag betona att oavsett vilket var Kina onekligen avsändaren, varför Kina också måste hållas ansvarigt i efterhand med de konsekvenser det innebär.

Att Kina därutöver har utnyttjat situationen för att stärka sin makt såväl ekonomiskt som politiskt, såväl lokalt i Hongkong som globalt, förvärrar situationen. Kinas intåg i Norwegian satte kanske fingret på detta. Sverige är inget undantag. I höstas släppte Totalförsvarets forskningsinstitut sin rapport över kinesiska bolagsförvärv i Sverige, och den kinesiske ambassadören i Sverige har återkommande gått över gränsen.

Sverigedemokraterna har länge, tyvärr utan framgång, påpekat behovet av en granskningsmekanism för att kunna förhindra utländska direktinvesteringar inom skyddsvärda områden. När jag före pandemin påtalat denna brist har regeringen hänvisat till en utredning som skulle slutrapporteras sent nästa år. Pandemins påverkan såväl som EU-kommissionens uppmaningar och riksdagens initiativkraft har dock lyckats övertyga regeringen om att skynda på arbetet. Förra veckan tog regeringen beslut om en lagrådsremiss på området.

Min fråga är, fru talman, om utrikesministern anser att regeringen borde ha gjort mer tidigare så att vi i dag kunde ha stått bättre rustade inför utländska säkerhetshot av denna karaktär.

Svar på
interpellationer

Anf. 24 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Tack, Tobias Andersson, för interpellationen! Det är viktiga frågor.

Jag vill börja med att säga att regeringen redan från början av pandemins utbrott sagt hur viktigt det är med internationell samverkan i arbetet mot smittspridningen. Öppenhet är då helt centralt och kanske alldeles särskilt viktigt från länder som Kina där det normalt inte är full öppenhet. Där har vi alltså samma syn på saken.

Vi stöder också arbetet med att öka kunskapen om smittans ursprung och spridning och hur den bäst bekämpas. Tobias Andersson hade en del teorier, men jag vill inte spekulera i det förrän själva utredningen och WHO:s utvärdering är gjord.

Regeringen är väldigt tydlig med att när den globala situationen är under kontroll är det viktigt att få en internationell och oberoende undersökning så att vi får en riktig kunskap om spridningen och om ursprunget till själva smittan. Vi har också framhållit att det är viktigt att man tittar på hela det internationella samfundets handhavande av pandemin. Det gäller naturligtvis också Världshälsoorganisationens eget arbete.

Vi välkomnade EU:s initiativ till en resolution på årsmötet som hölls i maj. Vi har också varit väldigt pådrivande i den här processen, trots att det har varit väldigt svåra förhandlingar för att få till en resolution. Det som var bra med det är att den slutliga texten kunde antas med konsensus. Det var 145 länder som kallade sig själva för medförslagsställare till detta.

Här uppdras till Världshälsoorganisationens generaldirektör att initiera denna utredning och ta fram rekommendationer för att stärka det förebyggande arbetet och beredskapen inför framtida pandemier. Utredningen ska komma så tidigt som situationen tillåter. Den exakta formen och tidsplanen håller man nu på att utarbeta i sekretariatet.

Frågan om investeringsgranskningen som Tobias Andersson tog upp är oerhört viktig, och därför tog vi också beslut om lagrådsremissen. Det gäller två olika beslut för att se hur vi kan skydda både försvarssäkerhet och allmän säkerhet. Där ingår sådana här frågor.

Det har tagit tid att ta fram det här. Det är väldigt komplicerade frågor. Jag har själv hållit på med detta länge. Det handlar exempelvis om vilken typ av investeringar som ett investeringsberoende land som Sverige ska kunna säga nej till. Hur säger man nej? Ska det kunna bli några kompensationer om man säger nej till en investering som ett företag vill ha? Det är väldigt många frågor som inte är så lätta.

Jag tror därför att lagrådsremissen blir väldigt viktig när det gäller att avgöra vad som uppfyller det som vi vill ha tillsammans med de olika intressen som man måste beakta. Jag delar alltså Tobias Anderssons åsikt att frågan är väldigt viktig.

Anf. 25 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Tack, utrikesministern, för svaret! Jag vill först förtydliga att jag på intet sätt har någon egen tes i frågan var smittspridningen hade sitt ursprung; jag redogjorde endast för de två centrala teser som finns på området. Det ska inte råda några missförstånd om det.

Jag vill också ha sagt att jag naturligtvis står bakom regeringen i det arbete som man har initierat tillsammans med andra stater inom ramarna för Världshälsoorganisationen med flera för att få på plats en utredning. Jag nämnde också i det föregående inlägget att vi uppskattar och stöttar det arbete som regeringen har genomfört på det området.

Samtidigt vill jag redan nu hävda att det finns tillräckligt med underlag för att fördöma både Kinas och WHO:s initiala agerande.

För det första tyder mycket på att Kinas tidiga agerande bestod av att mörka virusutbrottet och aktivt motarbeta att korrekt information nådde omvärlden. Det är en kritik som framför allt kommit från USA.

Redan mellan den 26 och den 29 december återfanns bevis i kinesiska medier om att ett nytt virus spreds från Wuhan. Taiwanesiska myndigheter meddelade då WHO att det fanns belägg för att viruset spreds mellan människor. Men den informationen spreds vid det tillfället inte vidare av Världshälsoorganisationen.

USA menar att orsaken var att informationen samt andra uppgifter stod i konflikt med det kinesiska kommunistpartiets officiella ståndpunkter rörande att viruset var helt under kontroll. Flera dylika exempel finns. Hade korrekt information spridits tidigt från såväl Kina som Världshälsoorganisationen är det fullt möjligt att pandemin hade kunnat hanteras bättre och människoliv räddas.

För det andra har Kina genomgående under pandemin utnyttjat situationen genom att framhäva sig själva dels som handlingskraftiga i att bekämpa viruset, dels som en räddare i nöden för omvärlden, det sistnämnda genom att Kina bistått desperata länder med hjälpsändningar av vårdutrustning. Den typen av stöd har uppfattats som avgörande för vissa staters möjligheter att hantera pandemin, varvid en tacksamhetsskuld gentemot Kina har uppstått. Trots att problemen har kommit just från Kina har de alltså lyckats stärka sin soft power.

För det tredje, vilket jag berörde i mitt förra inlägg, är det uppenbart att Kina i efterdyningarna av pandemin kommer att ha stärkt sin roll som världsmakt genom uppköp inom strategiskt viktiga sektorer. Alltmer vital infrastruktur kommer indirekt att tillhöra den kinesiska staten genom de förvärv som kinesiska bolag passar på att göra till reapriser.

Kina har med andra ord både lyckats orsaka och initialt mörklägga en pandemi samt utnyttja situationen för att stärka sin ställning både politiskt och ekonomiskt, allt på bekostnad av den fria världen.

Fru talman! Detta är ett skolboksexempel på att i sann machiavellisk anda söndra och härska. Med anledning av detta är det min mening att regeringen redan nu torde kunna fördöma Kinas agerande utan att invänta den potentiella framtida multilaterala utredning som man efterfrågar. Skulle utrikesministern kunna göra det?

Anf. 26 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Vi är eniga om att Kinas framväxt är en av de största globala förändringarna sedan Berlinmurens fall. Men när det gäller coronavirusets implikationer för Kinas ställning i världen går det inte att dra några klara slutsatser. Vi kan till exempel inte just nu se att Kina har utnyttjat situationen för att köpa upp svenska företag i någon utsträckning på grund av coronaviruset. Det kan ju komma, och vi får se vad som händer; men vi kan inte se det just nu.

Detsamma gällde före utbrottet. Då fanns ett ökat inflytande från Kinas sida både i olika länder och i internationella organisationer. Och det ställer oss inför en rad ganska svåra frågor. Här finns stora möjligheter och stora utmaningar.

Ibland håller vi med om kritik som USA har fört fram, men vi menar att sättet att agera är att stanna kvar i multilaterala organisationer. USA valde att lämna WHO och dra bort sitt ekonomiska stöd, som var det största stödet. Jag själv bad min amerikanske kollega Pompeo att ompröva beslutet. Det blir ju inte mindre inflytande från Kina om USA lämnar organisationen. I stället blir det tvärtom. Kina har också sagt att man är beredd att betala en del av de pengar som USA nu drar tillbaka. Min uppfattning är att det skulle vara mycket bättre ur alla aspekter, rent hälsomässiga aspekter och inflytandeaspekter, om USA stannar kvar i WHO.

I enlighet med den skrivelse om Kina som regeringen lade fram för riksdagen, där det var bra diskussioner om och stor samsyn om relationerna till Kina, är det viktigt att vi fortsätter att ställa krav på att Kina ska följa de folkrättsliga förpliktelserna och ta ansvar för det multilaterala samarbetet. Arbetet med covid-19 och behovet av multilateralt samarbete kommer vi att lyfta upp vid EU:s och Kinas toppmöte senare i år. Det är möjligt att mötet har flyttats fram lite grann; jag är inte säker på datumen. Men det finns en risk för att coronapandemin leder till en underminering av demokratiska principer i Kina och i andra länder och att respekten för mänskliga rättigheter i världen urholkas.

Sedan var det en fråga om jag är beredd att uttala ett fördömande. Jag vill gärna vänta på en utredning från WHO så att vi kan se vad som har hänt, vem som har gjort vad och om det hade gått att agera annorlunda. Det är bättre att få svar på vad som har hänt innan vi drar några slutsatser.

Anf. 27 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Jag tackar än en gång för svaret från utrikesministern. Jag noterar att Kinas utökade ställning inom världsekonomin och i multilaterala organisationer av utrikesministern benämns som en stor förändring. Jag anser att den korrekta termen i mångt och mycket är ett hot, inte bara en förändring.

Jag har inte heller förespråkat att Sverige ska lämna Världshälsoorganisationen eller någon annan multilateral organisation på samma sätt som Trumpadministrationen har valt att göra. Det jag har efterfrågat i interpellationen är ett fördömande av Kinas initiala agerande. Det har hitintills inte kommit något sådant från utrikesministern.

Fru talman! Jag kan inte låta bli att undra vad som krävs för att regeringen ska fördöma en stat om det inte är tillräckligt att en stats agerande föranlett en global pandemi, hundratusentals döda och över fyra och ett halvt tusen döda i Sverige. Om man då inte är benägen att fördöma en stat är väl frågan när man kan tänkas göra det. Om vi tar ned detta lite på skalan kanske utrikesministern åtminstone kan kritisera Kinas initiala agerande. Det behöver inte vara i form av ett fördömande utan i form av kritik, att det har varit slarvigt eller bristfälligt.

Jag tror att vi, precis som Ann Linde nämner, i efterdyningarna när det har skett mer djupodlade undersökningar, förhoppningsvis objektiva och neutrala sådana, kan få anledning att åter diskutera och debattera Kinas såväl som andras agerande under pandemin. Det ser jag fram emot. Här

och nu har jag förhoppningen att utrikesministern i sitt slutanförande kan rikta en skarpare kritik mot Kina än vad som hitintills gjorts.

Prot. 2019/20:134
8 juni

Anf. 28 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Coronapandemin är global till sin natur. Endast genom ett ansvarsfullt och transparent samarbete på global nivå kan vi bekämpa covid-19, säkerställa global ekonomisk återhämtning och skapa en förbättrad informationsdelning, förebyggande insatser och bättre beredskap inför nya pandemier i framtiden. För att nå framgång i detta arbete behöver vi ett välfungerande internationellt regelbaserat samarbete med grund i folk-rätten. Regeringen verkar för effektivt internationellt samarbete på hälso-området och Världshälsoorganisationen som dess kärna, baserat på det internationella hälsoreglementet.

Regeringen kommer att verka för att EU aktivt engagerar sig i utvärderingsarbetet som Världshälsoorganisationen har uppdragits att genomdriva när det gäller responsen mot covid-19. Det är just för att öka kunskapen om ursprunget till coronaviruset och spridningen samt för att stärka det internationella samfundets förmågor att hantera framtida pandemier.

Att fördöma eller kritisera Kina eller något annat land, särskilt nu innan ens en utvärdering är gjord, anser jag inte är meningsfullt. Regeringen kommer att fortsätta att ställa krav på Kina, både att ta ansvar för regelbaserat multilateralt samarbete och för att i alla frågor agera i enlighet med folk-rätten. Vi kommer att göra så inom ramen för EU-samarbetet och i våra egna kontakter med Kina.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellation 2019/20:408 om Campus Grythyttans framtid

Anf. 29 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Fru talman! Helena Vilhelmsson har frågat mig om jag anser att Campus Grythyttans verksamhet är ett nav för besöksnäring, måltidsutbildning, hållbarhet och företagsamhet som bör bevaras i Grythyttan samt, om så är fallet, vad jag avser att göra för att säkra upp Campus Grythyttan.

Jag delar Helena Vilhelmssons syn att Campus Grythyttans verksamhet är ett nav för besöksnäring, måltidsutbildning, hållbarhet och företagsamhet för Grythyttan. Campus Grythyttan har bidragit till att sätta måltid, värdskap och hållbarhet på kartan.

Jag har också full förståelse för att Örebro universitet vill utreda hur bästa förutsättningar kan ges för lärosätets utbildning och forskning. Jag har förstått att universitetet vill titta närmare på utbildningen i Grythyttan för att utveckla utbildningen så att den håller hög kvalitet och att fler studenter vill söka den. Det är ansvarsfullt av lärosätet att göra det.

Som interpellanten konstaterar står det också angivet i regleringsbrevet för Örebro universitet att det ska bedrivas restaurangutbildning i Grythyttan. Jag har inga planer på att ta initiativ till några ändringar av Örebro universitets regleringsbrev i detta avseende.

*Svar på
interpellationer*

Anf. 30 HELENA VILHELMSSON (C):

Fru talman! Tack så mycket, statsrådet Ernkran, för svaret! Det låter ju bra och betryggande, men jag är inte alldeles säker eller trygg med statsrådets svar. Jag tror att flera med mig är lite fundersamma.

Bakgrunden är att tidigare i år tillsatte ledningen för Örebro universitet en utredning som ska titta på, som statsrådet säger, verksamheten vid Restaurang- och hotellhögskolan Campus Grythyttan. Man anger minskat söktryck som anledning till att man vill titta på detta. Man vill också utreda forskningsmiljön. Ämnet måltidskunskap är ungt, och forskningsmiljön är liten. Tillströmningen av externa forskningsmedel är och har varit begränsad; det ska medges. Men man säger också att lokalerna inte längre är ändamålsenliga och behöver rustas upp. Behovet av renovering är stort – att det skulle kosta ca 80 miljoner kronor har nämnts. Därför vill man också värdera lokaliseringen av den framtida verksamheten för att ansvarsfullt driva verksamheten vidare.

Det nämnde inte statsrådet i sitt svar, men faktum är ju att alla dessa punkter värderas utifrån var de fungerar bäst, i Grythyttan eller i Örebro. Ja, det är ansvarsfullt, men alltid när jag hör sådant här hissas en liten varningsflagga i min hjärna. Vad är det som säger att det som jag räknat upp och som man tittar på bedrivs bättre på en större ort än på en mindre ort?

Jag tycker att det mesta i den här utredningen handlar om platsfrågan. Det är viktigt när det handlar om just gastronomi och måltidsutbildning, för vad är det som talar för att en verksamhet utvecklas på en liten respektive en stor ort?

Tittar man på vad som skrivits och forskats fram om detta ser man att det naturligtvis forskats mer på hur en verksamhet utvecklas och bedrivs på ett kvalitetsmässigt bra sätt på en större ort med ett urbaniseringsperspektiv än på en liten ort med ett landsbygdsperspektiv. Det betyder att det förmodligen är lättare att hitta argument för att flytta verksamheten än för att ha den kvar.

Det unika med utbildningen i Grythyttan är att det är besöksnäringen som är viktig, och gastronomi och måltidskunskap är starkt förknippade med detta. Gastronomi är ju ett skapande ämne, så en inspirerande miljö är viktig. En plats tradition är också viktig; det är vi överens om. Vi vet att Grythyttan har tradition och är en spännande, exotisk plats. Det sägs att platsanknytningen är det som skiljer gastronomi från vanlig, ”enkel” matlagning.

Detta innebär att en flytt av verksamheten gör att platsidentiteten rycks upp. Den kan förvisso byggas upp igen, ska jag säga till alla örebroare, men det tar sin tid. Har vi den tiden? Har Örebro universitet tiden, modet och ekonomin att göra detta?

Jag menar att det som är bra för landsbygden alltid är bra för verksamheter på en större ort. Men det är inte säkert att det alltid är tvärtom. Jag tycker också att ett universitet har en viktig roll i den regionala utvecklingen. Även om inte utredningen ska titta på det tycker jag att det är statsrådets och regeringens ansvar att se till att den utvecklingen fortgår.

Örebro universitet har en historia som regional motor. Man har haft andra verksamheter regionalt; man har haft Campus Kopparberg och Campus Alfred Nobel. De verksamheterna har dock lagts ned, men Restaurang- och hotellhögskolan i Grythyttan finns kvar och fungerar efter försättningarna mycket bra.

Kan ministern säga något om sin syn på universitetet som ett regionalt nav, alltså om vikten av att det är en del i den regionala utvecklingen?

Prot. 2019/20:134
8 juni

Anf. 31 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Fru talman! Som allmän utgångspunkt vill jag säga att det är viktigt för regeringen att det finns tillgång till utbildning av hög kvalitet i hela landet, inte bara i de större städerna. Det är ett sätt att säkerställa tillgången till utbildning och att det finns god statlig närvaro i hela landet.

Jag vill också säga att det är lärosätets ansvar att se till att utbildningen bedrivs med god kvalitet. Av den anledningen har jag förståelse för att Örebro universitet har valt att titta närmare på utbildningen och vill utveckla den så att fler studenter kan söka den och den fortsätter hålla god kvalitet. Det är ansvarsfullt av universitetet att göra det; det måste jag säga.

Samtidigt kan jag inte, vill jag inte, göra något annat än att konstatera att detta står angivet i regleringsbrevet för Örebro universitet och har gjort det sedan 1993/94. Det har återkommit i lärosätets regleringsbrev varje år – egentligen oavsett regeringskonstellation har det stått angivet i regleringsbrevet och gör det fortfarande – att man ska bedriva restaurangutbildning i Grythyttan.

Jag har inga planer på att ta initiativ till att göra några ändringar i Örebro universitets regleringsbrev i detta avseende. Jag delar bedömningen att Campus Grythyttans verksamhet är ett nav för besöksnäring, måltidsutbildning, hållbarhet och företagsamhet i Grythyttan. Av den anledningen kan jag inte göra annat än att vara tydlig med vad det är som gäller och att det har funnits och fortfarande finns i regleringsbrevet.

Jag har som sagt inte för avsikt att ta några initiativ till att ändra regleringsbrevet. Men man måste skilja på olika delar här, och det är fortfarande så att det är ansvarsfullt av Örebro universitet att ta ansvar för att all den utbildning man bedriver på Örebro universitet bedrivs med hög kvalitet. Det är det ansvaret jag uppfattar att lärosätet tar i och med denna utredning.

Anf. 32 HELENA VILHELMSSON (C):

Fru talman! Då är jag kanske lite mer trygg i att ministern och regeringen inte i dagsläget kommer att ändra i regleringsbrevet. Det förstår jag också. Men fortfarande är det ju så att utredningen är på gång, och det jag tycker saknas i utredningsdirektiven är den regionala aspekten.

Jag tycker också att det är ansvarsfullt av universitetet att utreda kvalitet, ekonomi, resurser och så vidare. Men man glömmer akademins ansvar för den regionala utvecklingen. Det är inte bara jag som tycker det. Som ministern säkert också sett finns det nu långt över 30 debattartiklar och medieuppslag om vikten av Campus Grythyttan för hela länet. Den aspekten finns inte med i utredningen, menar jag. Det är ett ansvar som vi alla har och som ministern och regeringen har. Jag tipsar ministern om det – hon måste se det när utredningen kommer med sitt förslag.

När det gäller söktrycket har det gått ned under ett antal år. Men i år har det faktiskt ökat igen, trots denna utredning, vilket är skönt. Det kan naturligtvis ha att göra med att det varit högkonjunktur och att vi nu gått in i en pandemi och det förmodligen blir lågkonjunktur, vilket i och för sig gör att det här behövs ännu mer. Besöksnäringen är ju en av de absolut viktigaste näringarna, och akademi och utbildning för den näringen är oerhört viktigt.

Svar på
interpellationer

När det gäller lokalerna kanske jag får passa på att ställa en fråga om ekonomin. Det sägs ju att behovet av upprustning av lokalerna och investeringar är väldigt stort. Jag tror inte att någon önskan om vare sig utbyggnad eller upprustning har framförts av Campus Grythyttan. Ändå säger man att det är ett stort behov. Jag är inte så säker på att fastighetsägaren Akademiska Hus delar åsikten att det är ett stort behov. Men ekonomin är ju också en del av utredningen. Ekonomin har varit jätteviktig genom åren eftersom staten bidrog till finansieringen av Måltidens Hus, att det kom från världsutställningen i Sevilla, att det utgår ett lokaliseringsbidrag årligen och så vidare.

Om utredningen kommer fram till att det behövs ett starkare finansiellt stöd för att hålla kvar utbildningen i Grythyttan, är det något som ministern och regeringen kan tänka sig att titta på?

Anf. 33 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Fru talman! Vi måste komma ihåg att det är lärosätet som egen myndighet – alla statliga högskolor och universitet är ju egna myndigheter – som ansvarar för att se till att utbildningen håller hög kvalitet. Det är också deras ansvar att se till att man sköter verksamheten på ett klokt och bra sätt.

Jag har uppfattat att den utredning som Örebro universitet har beställt och nu genomför ska vara en förutsättningslös granskning av utbildningen i Grythyttan och utgå från att man vill stärka kvaliteten och se till att man får fler studenter till utbildningen. Detta har jag förståelse för, och jag tycker att det är ansvarsfullt.

Det jag tidigare har sagt och får återupprepa här är att det står och sedan 1993/94 har stått i Örebro universitets regleringsbrev att det ska bedrivas restaurangutbildning i Grythyttan. Om regeringen i regleringsbrevet anger att ett universitet eller en högskola ska ge en utbildning, i detta fall restaurangutbildning i Grythyttan, innebär det att universitetet måste göra detta. Jag har, som sagt, inte för avsikt att ta några initiativ för att förändra regleringsbrevet för Örebro universitet.

Ett eventuellt ärende in till Regeringskansliet måste beredas på sedvanligt sätt för att man ska komma fram till regeringens standpunkt. Något sådant ärende finns inte på regeringens bord. Om ett sådant ärende skulle hamna på regeringens bord får man hantera det allteftersom.

Men i dagsläget har jag personligen som minister inte, vill jag återupprepa för interpellanten, för avsikt att ta några initiativ för att ändra i regleringsbrevet. Jag tycker att regeringar av olika konstellation under många år sedan 1993/94 klart har uttryckt vikten av uppdraget till Örebro universitet att bedriva restaurangutbildning i Grythyttan. Denna utbildning ska, precis som all annan akademisk utbildning, hålla hög kvalitet. Det är viktigt.

Det samarbete med Centerpartiet och Liberalerna som den socialdemokratiska och miljöpartistiska regeringen vilar på gäller både sak och budget. I det vi kallar januariavtalet står det väldigt tydligt att vi ska fortsätta se till att vi har högre utbildning i hela landet och att vi ska fortsätta med Kunskapslyftet. Jag tycker att det finns ett tydligt avtryck i januariavtalet, som vi gemensamt tar ansvar för, när det gäller att se till att vi har högre utbildning i hela landet, inte bara i de stora städerna.

Anf. 34 HELENA VILHELMSSON (C):

Fru talman! Tack så mycket, statsrådet Ernkran! Jag håller med, och jag är också glad för det som står i januariavtalet. Jag är någorlunda trygg med verksamheten så som den är uppbyggd i dag, men det är inte konstigt att man blir fundersam när en utredning startas utan att aspekten regional utveckling tas med. Det handlar om akademins ansvar för att vara en stark del i den regionala utvecklingen, i Örebro län och i hela landet, för att vi ska komma framåt när det gäller boende, utbildningsmöjligheter och arbete. Detta är otroligt viktigt. Jag tycker att det är olyckligt att det inte är med – och jag vet att ministern inte kan styra detta. Jag har också yttrat att jag tycker att exempelvis Region Örebro län skulle vara en part i denna utredning; jag är lite osäker på om de har varit det.

Jag lyfter därför detta, och jag vill göra allt jag kan för att stämma i bäcken. För det är trots allt så att denna utredning snart kommer. Den skulle egentligen redan ha kommit när jag skickade in denna interpellation. Jag vet inte om ministern vet vad som faktiskt står i den.

Avslutningsvis vill jag bara skicka med hur jag ser på detta. Campus Grythyttan har funnits i 30 år. Om man drar upp roten på ett kunskapsträd som under 30 år har burit matkvalitet, social gemenskap, besöksnäring och hållbarhet för att återplantera det i en miljö utan denna erfarenhet är det inte säkert att trädet ens tar sig och börjar växa. Detta tar otroligt lång tid, och man förlorar väldigt mycket.

Jag ska inte ställa frågan igen, för jag tror att jag får samma svar. Jag hade velat ställa frågan: Vad skulle krävas för att statsrådet och regeringen skulle ändra i regleringsbrevet? Men jag ställer inte den frågan.

Anf. 35 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Fru talman! Tack, ledamoten Vilhelmsson, för ditt engagemang i frågan! Riksdagen uttalade sig i frågan om placering av utbildning i Grythyttan redan i början av 90-talet. I och med denna interpellation kan jag notera att det än i dag finns ett starkt intresse för denna fråga i riksdagen.

Dessutom befinner vi oss nu, som interpellanten också påpekar, i ett läge där vi har ett rekordhøgt söktryck till högre utbildning. Det är alldeles utmärkt, tycker jag som högskole- och forskningsminister, om vi kan använda den kris som vi nu prövas av under coronapandemin till att faktiskt utbilda människor så att vi både som individer och samhälle kan stå starkare efter krisen.

När det handlar om Campus Grythyttan vill jag återigen upprepa att jag delar synen att Campus Grythyttans verksamhet är ett nav för besöksnäring, måltidsutbildning, hållbarhet och företagsamhet för Grythyttan. Campus Grythyttan har bidragit till att sätta måltid, värdskap och hållbarhet på kartan. Jag har också full förståelse för Örebro universitets vilja att utreda detta så att man kan utveckla utbildningen och se till att den håller hög kvalitet och att fler studenter söker sig dit. Detta är ansvarsfullt av lärosätet.

Men, som sagt, det står och har länge stått i regleringsbrevet att Örebro universitet ska bedriva restaurangutbildning i Grythyttan, och jag har inga planer på att ta initiativ till att göra några ändringar i Örebro universitets regleringsbrev i detta avseende.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 12 Bordläggning

Följande dokument anmälades och bordlades:

EU-dokument

COM(2020) 233 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2016/1628 vad gäller dess övergångsbestämmelser för att hantera konsekvenserna av covid-19-krisen

COM(2020) 450 Ändrat förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden+, Sammanhållningsfonden, Fonden för en rättvis omställning samt Europeiska havs- och fiskerifonden, och om finansiella regler för dessa fonder och för Asyl- och migrationsfonden, Fonden för inre säkerhet samt instrumentet för gränsförvaltning och visering

COM(2020) 453 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om lånefaciliteten för den offentliga sektorn inom mekanismen för en rättvis omställning

§ 13 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 5 juni

2019/20:412 Rasismen i USA

av *Håkan Svenneling* (V)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2019/20:413 PISA-fusk

av *Richard Jomshof* (SD)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2019/20:414 Polisens agerande kring demonstrationer

av *Thomas Morell* (SD)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2019/20:415 Sverige under covid-19

av *Markus Wiechel* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

§ 14 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 5 juni

2019/20:1503 Ökande svensk ungdomsarbetslöshet

av *Hans Rothenberg* (M)

till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

2019/20:1504 Kinas agerande i Hongkong

av *Hans Wallmark* (M)

till utrikesminister Ann Linde (S)

Prot. 2019/20:134

8 juni

2019/20:1505 Rätt till ensamåkning med färdtjänsten under coronapandemin

av *Jens Holm* (V)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:1506 Den ökade skuldkrisen

av *Håkan Svenneling* (V)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2019/20:1507 Arbetskraftsinvandrares situation under coronapandemin

av *Ali Esbati* (V)

till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

2019/20:1508 Utökade befogenheter för Tullverket

av *Ingemar Kihlström* (KD)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2019/20:1509 Konsumtionslån

av *Angelica Lundberg* (SD)

till statsrådet Per Bolund (MP)

2019/20:1510 Miljökompensation för godstransporter på järnväg

av *Jens Holm* (V)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:1511 USA och de mänskliga rättigheterna

av *Nina Lundström* (L)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2019/20:1512 Dyrt för forskare att få myndighetsdata

av *Betty Malmberg* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:1513 Öppna data från myndigheter

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet Matilda Ernkrans (S)

2019/20:1514 Sveriges stöd till USA

av *Björn Söder* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2019/20:1515 Socialt stöd till våra äldre med anledning av covid-19

av *Sara Gille* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:1516 En kraftig ökning av samtal till Självordslinjen

av *Clara Aranda* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:1517 Munskydd inom äldreomsorgen

av *Sara Gille* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:1518 Kriterier för miljöbedömning av läkemedel

av *Lina Nordquist* (L)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:1519 Ökande risk för nationell effektbrist

av *Arman Teimouri* (L)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2019/20:1520 Långa köer till uppkörning

av *Lina Nordquist* (L)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:1521 Sveriges arbete med skydd av riskgrupper

av *Markus Wiechel* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

§ 15 Anmälan om skriftligt svar på fråga

Skriftligt svar på följande fråga hade kommit in:

den 5 juni

2019/20:1414 Ersättning till riskgrupper med anledning av covid-19

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

§ 16 Kammaren åtskildes kl. 12.58.

Sammanträdet leddes av andre vice talmannen.

Vid protokollet

JOHAN WELANDER

/Olof Pilo

§ 1 Anmälan om ersättare.....	1
§ 2 Avsägelse.....	1
§ 3 Anmälan om kompletteringsval.....	1
§ 4 Meddelande om frågestund.....	1
§ 5 Anmälan om subsidiaritetsprövning.....	1
§ 6 Ärenden för bordläggning.....	2
§ 7 Svar på interpellation 2019/20:402 om klimatkrav på flyget.....	2
Anf. 1 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP).....	2
Anf. 2 JENS HOLM (V)	3
Anf. 3 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP).....	4
Anf. 4 JENS HOLM (V)	5
Anf. 5 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP).....	6
Anf. 6 JENS HOLM (V)	7
Anf. 7 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP).....	7
§ 8 Svar på interpellation 2019/20:403 om en grön återstart.....	8
Anf. 8 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP).....	8
Anf. 9 JENS HOLM (V)	9
Anf. 10 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP).....	10
Anf. 11 JENS HOLM (V)	11
Anf. 12 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP).....	12
Anf. 13 JENS HOLM (V)	13
Anf. 14 Miljö- och klimatminister ISABELLA LÖVIN (MP).....	13
§ 9 Svar på interpellation 2019/20:409 om åtgärder mot förlust av sjukpenning i coronatider	14
Anf. 15 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	14
Anf. 16 MATTIAS VEPSÅ (S).....	14
Anf. 17 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	15
Anf. 18 MATTIAS VEPSÅ (S).....	17
Anf. 19 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	17
Anf. 20 MATTIAS VEPSÅ (S).....	18
Anf. 21 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S).....	19
§ 10 Svar på interpellation 2019/20:406 om Kinas ansvar för coronapandemin.....	20
Anf. 22 Utrikesminister ANN LINDE (S).....	20
Anf. 23 TOBIAS ANDERSSON (SD).....	21
Anf. 24 Utrikesminister ANN LINDE (S).....	22
Anf. 25 TOBIAS ANDERSSON (SD).....	22
Anf. 26 Utrikesminister ANN LINDE (S).....	23

Anf. 27 TOBIAS ANDERSSON (SD).....	24
Anf. 28 Utrikesminister ANN LINDE (S)	25
§ 11 Svar på interpellation 2019/20:408 om Campus	
Grythyttans framtid	25
Anf. 29 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S)	25
Anf. 30 HELENA VILHELMSSON (C)	26
Anf. 31 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S)	27
Anf. 32 HELENA VILHELMSSON (C)	27
Anf. 33 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S)	28
Anf. 34 HELENA VILHELMSSON (C)	29
Anf. 35 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S)	29
§ 12 Bordläggning.....	30
§ 13 Anmälan om interpellationer	30
§ 14 Anmälan om frågor för skriftliga svar	30
§ 15 Anmälan om skriftligt svar på fråga.....	32
§ 16 Kammaren åtskildes kl. 12.58.	32